

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

TARA NOASTRA

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Mărturisiri prețioase.

Dacă au mai fost între noi oameni naivi, cari să creadă, că între sași și români va fi posibilă vre-odată o cooperare în cele politice, aceia se vor desmeteci cu desăvârșire cetind articolul din ziarul local săsesc de Sâmbătă.

Cu o francheță neobicinuită pân'acū ni-se spune verde ales, că sașii pe terenul politic vor să aibă supremația asupra poporului român în fundul regiu, și pe terenul economic, nu-i permis să mai cedeze un petec de loc săsesc, ca să treacă în mâni românești.

Noi sincer vorbind trebuie să ne bucurăm de aceste declarații spuse cu toată francheța.

Știam și pân'aci, că programul lor de căpetenie este, de a susține privilegiiile, feudalismul, censul „Zunfturile“ și toate chițibușurile ca să ne poată fi „stăpâni“.

De votul universal nu vor să audă.

Cum adecătele, ni-se spune, niște cerșitori venetici alătura de Saxonii cei bogătoi cari moștenesc din moși strămoși averi mari — să-și aleagă deputat din vița lor, din neam de opincă, când până bine de curând aceștia au fost niște ciobani și păstori de vite.

Așa ceva nu încapă în creerul poporului săsesc.

Admit însă sașii noștri un teren pe care ne putem bine înțelege și acesta e terenul cel cultural.

Va să zică lasă o ușiță pentru buna înțelegere, numai cât această ușe ca să fie deschisă sau închisă pentru noi — este legată strâns de starea noastră politică și economică.

Săraci lipiți pământului, uitându-se cu brațele încrucișate cum ară sașii moșiile bogate ale Ardealului ca stăpâni și noi ca slugi, nu putem face nici un pas paterenul cultural. Aceasta rămâne pentru noi întelenit, câtă vreme ne acopere sărăcia și lipsa — dat fiind că omul flămând cu greu va umbla după învățătura cărții, mai ales fiind și altcum cu traista goală. Ceeace ni-se spune acum dela gazeta cea mai autorizată, sașii o practizează de zeci de ani.

In comunele săsești au adus concluze că exhid și excomunică pe sasul, care ș'ar mai vinde moșia la români — și așa celce are de vândut o vinde bisericeii lutherane, sau reuniunei de credit „Raiffeisen“, care la rândul ei, o dă iarăș la sași mai cu dare de mână.

Au adus concluze statorind ca taxă pentru primire în satele săsești câte 400 coroane și mai mult, și așa fac imposibilă așezarea românilor în satele săsești.

Și dacă chiar i-au primit ca membri ai comunei, — atunci le fac alte mizerii.

Statutele pentru pășunatul vitelor sunt astfel alcătuite, încât orb să fii, ca să nu vezi că tendința lor este să facă imposibilă românului de a mai trimite o vacă ori două la pășune.

Ceice trăim aici cu ei, și mai ales cei de prin satele mestecate vedem cu ochii noștri proprii pornirea lor nebună de a ne sărăci, de a ne face să luăm bățul pribegiei, deși munții cu pășunatele cele bogate știut este, că ale noastre au fost și nu le-au adus ei din Saxonia.

Procedura aceasta neomenească și necreștinească a compatrioților noștri sași se va răsbună odată amar.

Este imposibil, ca poporul nostru să nu se deștepte din somnul cel de moarte și să nu vadă, că sașii pregătesc groapa materială cu un sistem de care și muscalii ar trebui să se rușineze.

Și când va ajunge poporul nostru la conștiință, că acești frați îl prigonesc pe teren politic ca să nu poată eși la supratață, și să stee în veci în atârănare, când se va ști în coliba cea din urmă că „stăpânul“ nu e aplicat odată cu capul a-i cedă pe bani și pe munca lui un petec de pământ, și dreptul la pășune și pădure, — atunci este imposibil ca să nu urmeze o reacțiune din cele mai strajnice, din care se poate desvoltă un proces de exterminare în fundul regiu, ori pentru români ori pentru sași.

Dacă sașii cei puțini reclamă dreptul de a trăi „Selbsterhaltungs recht-ul“, acelaș drept trebuie să îl reclame și românii cei mulți.

Este o teorie din seamă afară absurdă și ruginită, că cei puțini să aibă tot pământul, tot pășunatul, întreg dreptul la pădure, iar cei mulți să fie osândiți la vecinică atârănare economică, să nu poată avea casă și moșie, dar în schimb

VIEȚA LITERARĂ.

Un suflet frumos.

Nu l-am cunoscut pe Odobescu, nici cu altcineva n'am vorbit despre dânsul, ca să-i cunosc intimitatea vieții, dar nu cred să mă înșel când mi-l închipui ca un om cuceritor, unul din acei puțini bărbați a căror personalitate se impune la întâia lor ivire și al căror suflet e plin de armonie. Mai rar o minte mai clară, care să-și aștearnă cu mai multă siguranță gândurile și să ajungă mai simplu la o concluzie convingătoare. Mai puțini aceia, cari să impreuneze gustul cel mai rafinat de artă și frumos în genere cu cele mai adânci cunoștințe științifice. Și nimeni, poate, dintre scriitorii noștri nu s'a pătruns mai mult ca dânsul de înaltul cântec al vieții, pe care nu-l pot înțelege decât firile cele mai alese și inimile cele mai calde.

Având totdeauna independența cea mai largă în faptele, în gusturile și cugetările sale, îl vedem, mai cu seamă singur, străbătând o vieță destul de lungă, oprindu-se un timp oarecare pe fiecare tărâm al științelor și al artelor, culegând de pe fiecare câte un mănunchiu de flori, pentru a se încânta de ele și a face și pe alții să le admire. Vecinic insetat de frumos, el știă să-l găsească ori unde, fie în paginile uitate ale cronicelor, din care scotea la iveală mai ales momentele de pasiune, fie în ierogrițele tesau-

relor strălucitoare, descoperite în adâncurile pământului străbun. Și îl găsiă în poezia trecutului, ca și în cea de astăzi, la țară, în sânul poporului ca și la oraș. „Călător cu gusturi nețărurite și setos de a cunoaște țara cu tainutele-i comori, de a răsufli într'ansa gemătul din urmă al trecutului ce se ascunde prin locuri uitate de civilizație modernă“, — el iubea podoabele țării sale, părțile pitorești, de cari se legau atâtea amintiri duioase.

Deci o grădină de om, un suflet frumos.

Avem iarăș înaintea noastră scrierile lui. De-o parte nuvelele lui istorice, cu limba aceea de o imbinare atât de fericită a elementelor arhaice și moderne. De alta excursiile lui literare așa de variate. Și în sfârșit seninele pagini de arheologie. E firesc să te întreb: unde-l așezi pe acest scriitor? Poți să-l înșiri printre nuveliști, când proza lui adeseori e istorie curată? Poți să-l numești istoric, când cercetările lui pe acest teren au o culoare atât de literară? Este arheolog în înțelesul strîns al cuvântului acela, care în călătoria la Snagov e cel mai delicios impresionist? Sau critic să-l chemi pe celce refuză a-și strânge gândurile într'un sistem, și se pierde în abaterile cele mai fantastice?... Poate nici una, nici alta; poate de toate. Dovedit rămâne însă, că în fiecare din aceste direcțiuni a fost esthet și gânditor, că în toate ne-a lăsat câte un crâmpei de adevăr, sau vre-o simțire

caldă, că spiritul lui strălucește pretutindeni. „Oare nu e una din cele mai fericite însușiri ale spiritului omenesc de a poetiza ori-ce lucru după placul său? În ori-ce faptă, în ori-ce stare a sa, omul poate găsi comori de încântare pentru imaginațiunea și gusturile sale“, — o spune Odobescu însuș, mărturisind astfel direct, cât de mult ținea să rămână artist în toate.

Ori cât de variată ar fi fost însă activitatea lui, în urmărirea frumosului și adevărului, el avea câteva idei deslușite și constante, pentru realizarea cărora făcea o continuă propagandă.

Iubea înainte de toate și cercetă de-aproape poezia poporului cea „plină de verdeață și de putere, de un parfum de junie ce învie și întărește sufletele“, — și cele mai poetice și mai măiestre definițiuni a cântecelor, basmelor și legendelor din popor el le-e dat. Și stăruia asupra acestei poezii, deoarece credința lui, atât de întemeiată, eră, că pe cântecul poporului, pe trecutul rămas oglindit în atâtea ruine și mănăstiri, trebuie să se reconstitue artele noastre viitoare.

O luptă adevărată a dus apoi pentru limba literară, având pururea un punct de vedere la înălțimea științei apusene și dovedind cel mai curat simț pentru ea. „Să găsim putința de a ne înfige adânc în măduva graiului poporan de prin toată românimea și s'o sorbim de-acolo spre a-i distilă virtutea în rezervoriul comun al limbei naționale; să adaugăm la aceste comori ascunse în

să poarte în caz de nevoie pușca, și greutatea țării și ale comunei în rând cu ceice trăiesc din belșug.

Nu suntem socialiști și bucuroși n'am voi să preconizăm principiile lor, dar sașii cu egoismul lor ne împing în brațele socialiștilor — și ne fac să ne gândim la mijloace de a ne scutura de jugul apăsător al stăpânilor noștri.

Și atunci vom vedea cum vom eși cu socoteala și mai ales vor vedea cetățenii orașelor săsești, meseriașii, industriașii, negustorii și toți câți până acum au trăit din munca și sudoarea țărânului român, a aceluia țărân, pe care compatrioții sași dela sate l-au luat la goană, ca să nu mai poată răsufli.

Avem sute de exemple chiar revoltaoare despre modul cum suntem tratați când avem să ne zidim o biserică în satele săsești și aceste le vom creșta la răvaș — ca să se știe, că nu noi suntem cei agresivi, nu noi ceice am provocat războiul, ci aceia, la cari ne-am închinat și a căror milă o am cerut de zeci de ani înzadar. Azi îi favorizează toate împrejurările, — mai pot face ce vor, ce va fi mâne este secretul viitorului, noi ne-am făcut datorința, am spus sașilor de mult să nu întindă coarda prea tare — că să rumpe — dar n'au băgat în seamă advertisementul nostru.

Deputații noștri între alegători. Deputații partidului nostru național, după cum le este și datorința s'au coborât în mijlocul alegătorilor lor, ca să deie seama despre activitatea lor, și să facă propagandă pentru votul universal, care a fost și este punctul de căpetenie din programul partidului.

Alegătorii aleargă cu sutele ca să-i asculte și să ia avizul pentru luptele ulterioare cari se vor deslănțu în parlamentul țării la toamnă cu încordarea tuturor forțelor de cari dispun.

După cum ni se scrie pretutindenea sunt întimpinați cu toată căldura și dragostea și dările de samă se desvoltă ca niște zile de sărbători mari.

Așa e bine, și ne bucurăm văzând acest contact intim între alegători și reprezentanții lor din dietă.

rărunchii traiului nostru strămoșesc tot ce au dat mai bun scriitorii noștri vechi și moderni, și din toate aceste să întocmim adevăratul inventar al avuției noastre lingvistice: dicționarul care caută să fie oglinda limbii din trecut și prezent! In aceste se resumă principiile lui juste, cari au triumfat cu timpul.

Dar o demnă preocupare a lui eră indeosebi tendința continuă către stabilirea unei unități a literaturii noastre de pretutindeni. Mereu vorbește de avantajile ce ar rezulta pentru cultura noastră, „dacă noi Românii am trăi o viață mai intelectuală, dacă cel puțin pe câmpul cultivării noastre literare am trăi o viață mai înfrățită cu tot ceea ce este neam românesc pe fața pământului!“

In toate aceste, ca și în articolele în cari se pronunță asupra poeziei moderne, asupra artei dramatice, sau în chestiuni de literatură clasică, Odobescu are pururea orizonturi largi și senine; recitarea lui e ademenitoare și-și dă ceea ce numește el „uitarea năcazurilor și realizarea unui minut de întregă fericire“. **II. Chendi.**

Dintr'un carnet.

Melancolia, plictiseala și nervii trebuie păstrați pentru ceasuri de singurătate; în societate, melancoliei, plictisiții și nervoșii, sunt oameni rău crescuți — ca să nu zic necuviincioși.

Numai boierii din țara Oltului se vede că n'au lipsă de întruniri instructive. Ei sunt mulțumiți cu stările de azi, și le cade bine dacă deputatul lor — răzimat pe aripile vântului și pe cel mai puternic stâlp al țării Oltului, înțelegem pe părintele Macaveiu, ține câte un toast cum a fost cel memorabil dela Șimleu.

Incolo școlile se preface în școli comunale, subvențiile de pân' aci se sistază cu duimul — iar reprezentantul lor, face înfrățire cu cei de tagma sa. — La așa cap — așa căciulă — zicem noi. —

Cum slujim opinia publică.

„Sulevările“ Tribunei în chestiunea școalelor. —

Intr'un articol precedent am spus, că la noi în Ungaria vremurile de acum sunt tulburi și oamenii sunt adeseori o icoană a acestor vremuri. Stările sociale și politice sunt învălmășite și ceice le interpretează, ziaristi sau oamenii politici, au ei înșiși adeseori o minte haotică. Ei dau câte 24 de sfaturi pe zi — și ajungând la o gazetă zilnică au privilegiul de a repetă aceste statuti de șaseori pe săptămână — se contrazic, cad în rătăcirii prăpăstioase, își pierd ușor busola și auto-critica. In astfel de împrejurări, când fiecare își poate permite luxul de a face în mod gratuit nu numai pe sfătuitorul, dar chiar pe reformatorul, pe prorocul și apostolul, se reîntronează și frazeologia, sau beția de cuvinte, și adevărurile cele mai simple se exprimă cam în forma aceasta:

„In locul celor trei piscuri — scrie „Tribuna“ — de pe emblema țării, cari simbolizează cordonul falnic al munților Carpați și implicit libertatea genuină în înălțimile clare ale naturii, dalta adevărului ar sculpta conturile unei zidiri sombre cu ferestru împânzite de zăbrele și pe catapiteazma ei inegrită de fulgerile unui pismaș și tiran Apollo, peste un morman de stindarde rupte în geniul libertății adâncit în jalea celorce sufăr“ etc.

Când într'o vară întreagă se scrie astfel, nebulositățile și greșelile provenite din lipsa de idei clare sunt explicabile.

Și când noi semnalăm câteva din aceste rătăcirii, pentru a înlătura stricăciunea ce ele ar putea produce într'un public și altfel destul de neorientat, responsabilul gazetei în chestiune face rău că se enervează și ne spune într'un ton puțin cuviincios că ne... desconsideră (ii dă mâna?) deoarece pe de-o parte nu este vorba de noi ci de o cauză mare pe care o servește cu totul greșit, iar pe de alta noi știm să fim stăpâni pe gând și pe cuvânt și putem dovedi afirmațiile noastre.

*

Stăruim asupra cazului cu școalele, nu de dragul unei polemici, — cu toate că ne plac aceste și am dori chiar ca ele să se practice cât de des în ziarele noastre — ci pentru că după votul universal, școalele sunt astăzi în fruntea preocupărilor noastre. Și insistăm în special asupra modului de-a vedea al „Tribunei“, pentru că acela ni-se pare rușinos și umilitor.

Să resumăm.

La 14 Iulie, „Tribuna“, vorbind de învățători, prevede că ultimul refugiu, după toate nevoile de astăzi, va fi școala ungurească, iar drept mângâiere ne spune că „cu puternică organizație culturală am putea pe urmă se dărâmam tot ce școala ungurească a stricat; pe bazele de cunoștinți create de școala ungurească am putea clădi mai departe, ducând într'un chip mult mai eficace toate „ideile“...“

Ideia aceasta, — că lăsând să se ungurizeze școalele, ar fi un avantaj, căci atunci învățătorii n'ar mai fi neglijenți, iar noi am putea munci „mai eficace“ în cele culturale, că am putea clădi un fel de casă românească pe un fundament unguresc, — ni s'a părut nesocotită. Scoțându-o la iveală, cu buna intenție de a-i da „Tribunei“ prilejul de limpezire, ea spune că n'a fost decât „o sulevare în treacăt“, — parecă greșelile făcute în treacăt nu sunt tot greșeli — dar că și d-l Goldiș ar fi propus în Consistor „să se închidă școlile“, ceea ce nu s'a dovedit până acum.

*

La 9 August același ziar „sulevează“ iarăș în treacăt chestiunea școalelor, de

Curtea-arsă.

Vraja zărilor senine
Din înalțuri își revarsă
Lungi priviri de duloșe
Pe ruina Curtea-arsă...

Picurări din stele albe
Curg în nopțile albastre,
Curg săgeți prelungi de aur
Pe ruinele sihaștre,
Totu-i trist... și pretutindeni
Tainic glas din vremi străbune
In adâncă pace-a nopții
Minunat începe-a spune
Lungi povești pe oari le 'ngână
Vântul zărilor senine.
O, și câte spune vântul,
Când jeleşte prin ruine!...

Câte basme fără capăt
Nu pornește să înșire
Când văzduhul plin cu raze-i
Și cu șoapte de iubire,
Sau când cerul se închide
În mormântul său de nouri
Cât de triste nu răsună
Prelungitele-i ecouri...

Sub stejarul fără frunze
Astăzi nimeni nu mai suie
Nimeni nu mai trece noaptea
Pe ascunsă cărăruie,
Numai vântul, glas sfelnic,
Glas duios, fără cuvinte
Printre crengi își poartă dorul
Și aducerile-aminte.

...Și așa, în ori-ce noapte,
Printre crengile 'negrite
Povestește de-o copilă
Cu ochi limpezi, mari — ispite —
Cum fugeă nevinovată
Cătră visul care nu e
Ge-o purtă și-'n zori și seara
Pe ascunsă cărăruie.

Și din ce în ce-i mai jalnic
Basmul de odinioară...
Ca de-o tristă amintire
Pomii toți se înfioară
Și tresar ca și atunci
Când în jurul culei, roată,
Cete lungi de hoți din munte
Am aprins pădurea toată;
Când mândrețea de copilă
Au cătat a și-o furară,
Și-au purtat-o vreme lungă
Câte-o altă nouă țară,
Și când florile de doru-i
Toate... toate se uscară!..

Goi, copacii pe ruine
Risipitu-și-au cununa
Vântul a tăcut departe...
Și-a rămas pe cer doar, — luna...
Și doar luna când pe turnuri
Amintirile-și revarsă
Poate spune câte știe
De pe vremuri — Curtea-arsă.

Victor Eftimiu.

data asta însă sub o formă mai dulce și nu ca „ultim refugiu“, ci ca... „rezultat final“. Vorbind de școala confesională din comuna Hontîșor, în dieceza Aradului, care școală urmează să fie închisă din cauza mizeriei, scrie iarăși câteva reflecțiuni:

„Pe cât știm este și un alt motiv afară de sărăcie, care îndeamnă pe sătenii din Hontîșor să nu cheltuiască. Oamenii nu mai sunt dispuși să jertfească pentru o școală care slujește un spirit străin de al poporului. Ei vor cere ca statul să le ridice școală, dar nu vor încetă de a cere ca în școală să se predea toate obiectele în limba românească. — *Intrezărăm într'un viitor nu prea depărtat același rezultat final pentru toate școlile noastre. Ele vor fi predate statului și atunci va începe lupta adevărată pentru vechiul nostru desiderat național: școala din visteria statului cu limba de predare românească.*“

Dacă aceste rânduri sunt scrise „cu toată seriozitatea“ și în deplină cunoștință a noțiunii fiecărui cuvânt, ele înseamnă prorocirea că credincioșii noștri din Hontîșor sunt simbolul viitorului „nu prea îndepărtat“ al tuturor școlilor noastre; că școlile vor fi predate pentru a fi susținute de stat, însă cu limba de propunere românească. Nu-i așa că e o mare deosebire între „ultimul refugiu“ și „rezultatul final“? Acolo „Tribuna“ vorbea de „școala ungurească“ și aici de un fel de „român ajku magyar állami iskola“. Acolo vorbea de efectele rele ale școlii ungurești, pe cari le vom distruge cu „o puternică organizație culturală“ și aici deschide perspectiva fericită a unei „adevărate“ (?) lupte pentru ca statul să ne învețe românește pe banii săi!...

Limpede, consecvent și convingător?

*

La 15 August o nouă „sulevare“. Răspunzând „Telegrafului“, care în această chestie este de partea noastră, „Tribuna“ scrie cu logica-i delicioasă:

„Confrății dela „Telegraful“ vor înțelege că nu am pledat pentru închiderea școlilor. Mai mult chiar, am socotit că

închiderea școlilor *acuma ar fi încă o greșală*. În fața noii legi școlare însă un lucru e cert: cu vechea ei organizare, școala noastră nu mai poate sluji interesele noastre și deci *nu mai merită să fie susținută*“.

Înțelegeți: închiderea ar fi o greșală acuma (cu toate că d-l Goldiș în Consistor a zis să închidem școlile?) însă totuși nu mai merită să fie susținute! Trebuie, poate, să le organizăm, ca „într'un viitor nu tocmai depărtat“, să le predăm totuși statului; cum am predat Hontîșorul?

Desigur, fiindcă altfel:

„dacă ar fi să privim acest proces — continuă tot acolo — lăsând școlilor noastre organizația lor de astăzi, atunci nu pregetăm să spunem este mai bine să închidem școlile. Prin închiderea lor individuală și succesivă, cum ar rezulta din actuala stare, am face guvernului un serviciu neprețuit, înlesnindu-i calea stăpânirii treptate și fără zguduiri a tuturor școlilor de astăzi. Deci repetăm, *decât închiderea individuală și succesivă în timp de 5—10 ani, mai bine închiderea năpraznică și colectivă care ar pune statul în cele mai grele încercături nu bănești numai și ar provoca o criză și poate și la urmă un reviriment favorabil nou!*“

Va să zică așa! Se nu închidem școlile acuma, să încercăm a ne reorganiza mai întâi, însă totuși, în loc de a privi guvernul cum ne chinuște încă vre-o 5—10 ani de-aici înainte, n'ar strică să le închidem tot acum — o închidere năpraznică și colectivă! — pentru a pune statul în încercătură!

Drăguțul de autor: el singur este în deplină încercătură și ar mai voi să încerce și statul!

*

Și acum vedeți: mai întâi școală ungurească, apoi școală de stat cu limba românească, în urmă „să n'o închidem acum“, ba s'o închidem totuși dar colectiv și năpraznic... Atâta până astăzi; trăiască soluțiile și sfaturile viitoare!

† Nicolae Popea.

(I.) Numele regretatului episcop Nicolae Popea de azi încolo aparține istoriei. Ea va fi chemată să deslușască mai bine calitățile lui alese și vredniciile, cari l-a înălțat la treapta de episcop cum și în stima generală de care s'a bucurat până în cele mai largi și înalte cercuri.

Noi nu-l vom judeca după zilele din urmă ale vieții sale, când zdrobit trupește și măhnit sufletește grăbiți spre mormânt, — il vom judeca după faptele din anii bărbăției, din anii când eră aproape de Șaguna și mai ales il vom apleca după testamentul prin care și-a testat averea întreagă celei mai sărace dieceze, celei a Caransebeșului, al cărei conducător a fost 19 ani.

Și cumpăna judecătorului obiectiv trebuie să scoată la iveală pe lângă unele scăderi, de cari nici un muritor nu-i scutit, perseveranța lui în muncă cinstită, dragostea către biserică și către instituțiile bisericești și peste tot caracterul ferm și neînfrânt al episcopului Popea.

Despre activitatea lui ca fost profesor la seminar și ca administrator protopopesic al Noricului acum tractul Agnitei, puține date ne-au rămas — pentru că manuale pentru seminar n'a scris nici el, cum n'au scris cei mai mulți din contemporanii săi.

Adevărata lui activitate se poate deci socoti ca începută, când a intrat la consistorul arhidiecezan, ca secretar după fericitul Pantazi, mai în urmă ca asesor consistorial și ca vicar arhiepiscopesc.

Din aceste poziții a purtat lupta cea grea alături de Șaguna pentru redobândirea vechii Metropolii, pentru înființarea tipografiei arhidiecezane, pentru scoaterea ziarului „Telegraful Român“ pentru aducerea fondurilor, cari erau în administrația statului, în administrația bisericești pentru inactivarea constituției bisericești, iar în cele politice, pentru ținuta activistă inaugurată sub Șaguna și combătută de Barițiu, Măcelariu, Rațiu, Hannia și alți corifei ai pasiviștilor.

Văzând, că n'are oameni cu care să poată intra în parlament, deși ușor ar fi putut decretă în conferințele din Sibiu activitatea, n'a insistat pentru atare concluz, și mai târziu s'a retras de tot dela politica militantă.

L-a supărat mult și l-a măhnit, că la patru alegeri câte s'au făcut pentru demnitatea de Metropolit dela moartea lui Șaguna, — la nici

Călugării dela Sf. Naum.

— Povestire din Macedonia. —

I.

Sofronie, egumenul dela mănăstirea Sf. Naum nu găsea argați să-i culeagă viile.

Pe Timotei, călugărașul, îl trimesese la via dinspre partea munților Sf. Nicolae, împreună cu Meletios, băiatul cel care venise, câteva luni înainte, să se călugărească.

Meletios își desbrăcase sumanul, îl agățase de o viță și se pregătea să înceapă. Timotei se văită că e obosit și se întinse la umbra sumanului. Celălalt călugăr, văzând isprava tovarășului său, uită de cules și începuse să caute iepuri.

Câte unul fugea speriat, spre coastă. Lui Meletios i-se făcu dor de vârful muntelui.

Timotei sforăia. Meletios urcă binișor coasta, mai rostogolind câte o peatră, mai stărnind vr'un stol de potârniche, mai ochind câte un iepure pitulat în vr'o tufă, și după un ceas ajunsese în vârf.

Aci, se gândea că Dumnezeu e mare: îi vedeau asta șirurile de munți ce creșteau mereu, spre fundul zării. Câmpia îi răsărea toată înconjurată de dealuri. Munți ciudați își dogoreau crestele pleșuve, în bătaia soarelui de toamnă.

Orașul la care târguiau împrejurimile, se vedea întreg, cu casele albe, lucind în bătaia razelor.

La poale, oamenii mititei lucrau la culesul viilor.

Meletios își aduse aminte că avea de lucru jos; un fior îi trecu prin inimă.

Simțea călduri la rădăcina părului, înțepături aprinse îi străpunseră trupul. Roșu, o luă la fugă în jos. Avea noroc că muntele nu eră prăpăstios, căci altfel și-ar fi rupt gâtul în goana lui nebună.

Ajunse jos într'un sfert de ceas și găsi pe Timotei mâncând cu poftă.

Nici un ciocorchie nu eră cules.

Călugărașul îl primi surzând.

— Unde ai fost mă băiete?

Meletios se miră de atâta bunătate și prinse curaj.

— Urcai muntele ăsta, că nu l-am văzut nici odată și...

— Bine ai făcut, băiete. Și eu am fost odată. E o panoramă rară. Ia șezi colea să mâncăm.

Meletios eră vesel. Niciodată, Timotei nu fusese așa de bun.

Ce eră? Pasă-mi-te, călugărașul scotocise în buzunarele sumanului și îi furase o jumătate liră, pe care Meletios o adună de multă vreme. Măncară.

Meletios, înviorat de bunătatea călugărașului, acesta de punga lui Meletios, începuse să lucreze zoriți.

Până seara, jumătate din vie eră culeasă.

Se pregătiră de plecare. Meletios îmbracă sumanul și fără să vrea, duse mâna la buzunar.

Se așteptă să simtă plăcuta tărie a argintului rotund.

Nimic.

Mâna îi lunecă în gol.

Îngălbeni.

Simți că ceva îi împăienjese creierul.

Ca fulgerul, mâinile îi pipăiră tot trupul.

Nici un nod.

Hainele erau întinse pe piele.

Capul îi vâjăia.

Cuză pe o peatră din marginea unei vii.

Timotei pierise în negura nopții, ca o nălucă, pe măgarul sprinten.

Meletios cercetă încă odată buzunarele. Iar nimic.

Cățiva băieți, rămași să-și păzească via neisprăvită, cântau și radeau șgomotos, la lumina unui foc de curând aprins.

Lui Meletios îi venea să-i strângă de gât.

Cum putea oare să rădă cineva?

Le ceru o lumanare. Băieții îi dădură.

Ah, de nu iar fi dat! I-ar fi prăpădit în pumni. Ce noroc avuseră, ce noroc!

Păgubașul începuse să caute în vie. Ciocini mari de struguri îi rânjeau. Meletios își zise înăbușit:

— Le trebuie vin la oameni... să bea...

una n'a intrunit majoritatea voturilor din congresul național. Nici una din aceste alegeri nu i-a dat prilej de a-și arăta pe față nemulțumirea sa, ca și alegerea metropolitului Miron Romanul, pe care l-a și combătut în consistor, în corporațiunile bisericești și în presă prin oamenii săi 12 ani de rând așa că Miron Romanul abia la 1888 a putut înjgheba o majoritate, care să îl sprijinească și să-i deie mână de ajutor la cărmuirea afacerilor bisericești.

Până a fost vicar arhiepiscopesc în Sibiu, Popea de fapt n'a condus ci a fost condus de o grupă de oameni, cari în parte au putut fi și de bună credință, dar unii au fost mânați absolut numai de interese de partid și de răsbunare.

Când au văzut arhidiecezanii, că lucrurile merg anapoda, că metropolitul Miron este stânjinit în activitatea sa, — au făcut sfârșit acestor porniri pătimase — și gruparea condusă de Eugen Brote și soții a fost distrusă rămânând în timpul din urmă numai niște modeste rămășițe, iar Miron drept răsbunare a cutrierat pe la ministri, a reabilitat pe Popea, care era în ochii guvernului compromis politiceste și l-a ridicat cu ajutorul d-lui Alexandru Mocsonyi la demnitatea de episcop, ca să-i deschidă un teren mai larg de activitate, după ce în jurul părintelui Popea se făcuse o adevărată legendă, că el și numai el ar fi în stare să deie piept cu pornirile tot mai agresive ale guvernelor maghiare mai ales contra bisericii noastre.

Cumcă Popea n'a fost în grația guvernelor maghiare se știe, că ales la 1886 în adunarea generală din Abrud ca vicepreședinte al „Asociațiunii” — guvernul n'a confirmat alegerea lui.

Dacă firea lui blândă și preste tot conciliantă îl va fi făcut mai energic după ce luat cărma de episcop — nu știm, am văzut însă, că în cercul Caransebeșului era ales d-l Constantin Burdia de membru în congres și sinod și apoi în consistorul diecezan, și aceasta pentru că, cei mai de aproape ai săi cochetau și cochetează și azi cu Burdia, omul stăpânirei, iar venerabilul prelat, deși în sufletul său naționalist mare și infocat, trebuia să se împace cu astfel de lucruri pe cari nu le aprobă, dar le toleră, neavând alte mijloace de a scăpa din aceasta situație, ce-i o creau cei mai de aproape ai săi.

O frumoasă trăsătură din viața lui este îndârjirea, cu care a primit în zilele din urmă ordonanțele ministrului Apponyi, ca să se re-

tragă dela cărma diecezei, sau să disciplineze pe oamenii din jurul său, spunând rupt și ales, că atare ingerință nu suferă — considerând-o ca un atac la autonomia bisericii sale.

Ingerințele aceste, provocate în parte și de oamenii bisericii, i-au accelerat și moartea.

Ceice au cunoscut pe părintele Popea știu, că el nu avea absolut nici o cunoștință despre cele ce se petrec la institutul pedagogic și mai puțin, că el ar fi protejat chiar pe oamenii cari s'au compromis atât de mult prin neglijențe neiertate și prin fapte scandaloase.

El era de bună credință că toți își fac datorința, deci răspunderea au să o împartă aceia, cari au fost împreună cu el la cărma bisericii și pe cari nu-i poți scuza așa ușor cu adânci bătrânețe, mai ales că unii mai au și alte aspirații, decât rangurile de azi.

Urmând exemplul fericiților Gozdu și Andronic a lăsat o parte din averea sa pentru stipendii la studenți și meseriași, iar ceialaltă parte diecezei pentru acoperirea cheltuielilor în administrația centrală.

Și aceasta e ultima și cea mai frumoasă faptă a episcopului Popea, care-i asigură un nume neperitor în istoria diecezei Caransebeșului.

Dacă pe lângă mâinile curate ce a avut și pe lângă calitățile lui eminente, sirguinta de fier, modestie, cruțarea și simplitatea, — ar fi avut și energie cuvenită și cunoștințe de oameni, el ar putea stă între cei dintâi fi ai neamului nostru, și ar fi fost apreciat în toate direcțiunile de adevărat ucenic al marelui Andreiu.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Dușmăni. Neapărat, nici un ziar nu scrie, ca să nu fie comentat. Când ajungi de pildă ca „Sămănătorul”, ca să nu te mai comenteze nimeni pentru partea literară, nici să te laude, nici să te injure, înseamnă că ai ajuns în doaga morții. E foarte firesc prin urmare, ca unele ziare și reviste să se ocupe uneori de cele ce apar în coloanele noastre; ceeace ne-a mirat însă este înverșunata dușmănie a tuturor, — cu toate că noi nu ne-am sinchisit de scrisul lor. Acum în urmă cetim iarăș niște prostii la adresa noastră, scrise într'o foaie săptămânală din București, de cel mai sec dintre colaboratorii ei, un năcăjit, pe cât de sărac cu duhul, pe atât de bogat în

vorbe goale. Mă rog, de ce-și mai face bietul om sânge rău înzadar? Dacă nu are nimic de spus la adresa noastră, dacă nu poate formula ceva precis, dacă nu ne poate indica o serie de păcate literare sau politice, de cari ne-am făcut vinovați și pe cari eventual le-am putea evita în viitor, — de ce tot injură ca un nenorocit, de ce tot bate apa în piua, stropindu-se singur?...

Quo vadis? Celebrul roman al lui Sienkiewicz a fost prelucrat până acum de doi scriitori pentru scenă, anume de fiul Sarei Bernard și de marele duce rus Constantin Constantinovici. Cetim acum că libretistul francez Henri Cain a dramatizat același subiect pentru o operă a lui Jean Nougis, cunoscut compozitor. Noua operă se va reprezenta mai întâi pe scena dela Monte-Carlo.

În Germania, din capodopera lui Sienkiewicz, Nowowikly, a scos o poemă simfonic-corală în patru părți, pentru voce, cor, orchestră și orgă.

Tânărul compozitor a pus pe muzică patru episoade din celebrul roman: incendiul Romei, revolta poporului împotriva creștinilor, întâlnirea acestora în catacombe și întâlnirea lui Petru cu Nazarineanul înviat.

La sfârșit, un epilog simfonic coral rezumă întreaga poemă și o încheie.

Nowowikly, care e unul dintre cei mai distinși muzicanți germani, foarte tânăr încă, a luat de două ori premiul Academiei din Berlin, de două ori premiul Mayerbeer și multe alte premii, mai puțin importante.

Ultima sa compozițiune *Quo Vadis* s'a executat cu mare succes în Austria și Germania și a apărut până acum în limbile germană, franceză și engleză.

Ce poeți mai recunoaște d-l Maiorescu? După cum am anunțat, d-l Maiorescu tipărește în editura „Minervei” o nouă ediție a criticelor sale. Primul volum a apărut, iar al doilea e sub presă. În prefața sa dela ediția din 1891, prefață reprodușă și acum, d-l Maiorescu pune o notiță, în care înșiră pe poeții de astăzi, vrednici de a fi luați în seamă. „Astăzi — zice d-sa — ar mai trebui adăugate exemple din poeziile lui Octavian Goga, Brătescu-Voinești, St. O. Iosif, P. Cerna, G. Valsan, M. Codreanu, ale d-șoarei Maria Cuntan, ale doamnei Elena Farago și *ale altora*”. — Cine sunt acei „alții”? Asta-i astal

Năuc, căută mereu. Își scotea necazul pe ce apucă. Il durea capul.

Toată greutatea trupului i-se adună în fruntea ce părea că o să-i pleznească.

Desnădăjdut, porni spre casă.

Aci, îngrijitoarea îl întimpină năcăjită.

— Haai Meletie! haaaai odată!

Cum ar mai fi lovit-o cu capul de piatră! Ii părea mai groasă, cu fața mai vânătă, mai nesuferită.

Când toți adormiră, el luă un felinar și eși să caute sub „Stejarul sfânt”, unde spuneau bătrânii că crește barba egumenului Ghervaziu și unde se odihnea Meletios de obicei.

Căută în iarba colilie, dar nu găsi nimic.

Părăul susură a batjocură.

Meletios blestemă pe bătrânul Ghervaziu, care nu mai avea altceva de lucru decât să-și pieptene barba sub stejari.

O frântură de cântec îl chinuia și o cântă fără să vrea. Il scosese din fire.

Căută cât căută, dar negăsind nimic se întoarse.

Ii pără că vede capul călugărașului sburând dela o fereastră. S'o fi găsit el? Să i-o fi furat?

Nu, căci de câte ori venea vorba de cinstea sau de hoție, Timotei spunea o poveste făcută de el:

— Eră odată un pescar. El s'a dus pe lângă un râu și a pus în undiță un vierme. A aruncat

undița în apă și un pește văzând viermele, s'a repezit să-l înghită, dar s'a prins el.

„Pescarul e diavolul. Peștele omul. Răul e lumea. Undița e ispita. Viermele e hoția, iar prinsoarea e pedeapsa pe care o primește omul după ce a furat.

„Așa e că e frumos? Sunt eu la chip ca Christos, dar nici mai prost nu sunt!...”

Deci Meletios nu credea că tocmai el, parabolistul, să fie peștele.

Frântura de cântec îl chinuia. Capul i-se îngreunase.

Desperat, se trânti în pat și începă să cugete:

— De ce sunt prost? Ce e o jumătate de liră? Dar cei cari n'au nimic?

Dar cei cari pierd sute și mii de lire, ce să facă?

Să se inee?

Poate a găsit-o vr'un sărac. Cât o să se bucure! La câte nu i-ar prinde...

Așa încercă să se mângâie Meletios. În urmă se gândea că cea mai bună mângâiere ar fi... să găsească banii. Dimineața se sculă tot întristat.

Hotări ceva. Păcatul lui Meletios era că luă prea repede hotărâre.

Se duse la Timotei și bizuit pe bunătatea din ajun îi zise:

— Eu am pierdut o jumătate de liră. Sfin-

ția ta ai mai mult. Dă-mi și ți-o voi înapoiă când-va...

Timotei, de frică să nu-i abată lui Meletios să-i cerceteze buzunarele, știind că acesta va deveni vre-odată egumen, scoase banii și îi dete.

Lui Meletios i-se pără că Timotei seamănă puțin cu Cristos, zugrăvit pe icoana cea nouă din altar.

Un gând însă îl mucea: banii *săi* erau perduți!

Se căzni să alunge acest gând întunecat. Ce va fi o jumătate de liră pe lângă bănetul din viitor?

II.

Trecuse o jumătate veac de atunci.

În scurgerea domoală a vremii, starețul Meletios nici nu simțise cum i-a albit părul.

Cum stă așa, la marginea părăului, cu ochii țintă la pietricele din fundul apei, își privea fără voie, chipul tremurător în crețurile undelor...

Cine știe de când nu se mai oglindise bătrânul călugăr!

Farmecul dimineții de primăvară îl scosese din cuprinsul mănăstirii, îi dase puteri noi, și îi împinsese în ascunzișul pădurii. Acolo sub bogăția frunzelor tinere, lângă părăul limpede, Meletios se simțea înviorat; își umplea pieptul cu adieri proaspete și răsuflă, mulțumit.

Ii părea rău că a îmbătrânit. Ar fi vrut să mai trăiască o viață, să soarbă cu nesațiu înti-

Odobescu. În editura „Minervei“ au apărut ultimele două volume din scrierile complete ale măiestrului nostru prozator Al. I. Odobescu.

Interesantă concurență. Anunțasem că tipografia „Minerva“ va scoate o bibliotecă populară, după modelul celei „pentru toți“ din ediția Alcala. Aflăm acum, că în Septembrie va apare o bibliotecă similară și în editura lui Socec. Vom avea deci trei astfel de publicațiuni periodice, ceea ce e foarte bine, fiindcă literatura se iefițește și scriitorii câștigă în preț. Nu și în calitate — bine înțeles.

D-I Dionisie Olinescu, publicist bucovinean, stabilit astăzi la București ca funcționar la arhivele statului, ne trimite broșura d-sale „Rămășițe traco-dacice“. — În lipsa asta totală de cercetări arheologice la noi, astfel de studii sunt binevenite.

Fantazie decadentă. D-I Ovid Densusianu vorbind în ultimul număr al „Vieții Nouă“ despre „Bucureștii în timp de vară“, scrie:

„Câtă poezie melancolică nu plutește deasupra lui! E melancolia unui rege închis câțiva timp în temniță și așteptând să se întoarcă iarăși în palatul lui, ori melancolia unei văduve, care-și așteaptă tovarășul de viață n-rul 2 ori 3...“

Biata Capitală! Ba rege întemnițat, ba văduvă cu doi amanți! Câtă potrivire între una și alta! Asta-i ca și cum ai zice, văzând pe d-I Densusianu trecând falnic prin străzile părăsite ale Capitalei: „Câtă poezie eroică plutește deasupra lui! Parecă umbra regelui Decebal se plimbă pe ruinele Sarmisegetuzei!...“

Balzac — acest Shakespeare al romanului — a fost și critic.

În anul 1840 el scoate o mică revistă, *La Revue parisienne*; directorul, redactorii, colaboratorii, corectorul, administratorul — toate slujbele astea le implinește el singur.

Programul lui Balzac eră 1. dări de seamă reale despre mișcarea politică „desbrăcate de invelişul ipocrit al ziarelor“ și 2. reformarea criticii literare, care păcătuște prin lipsa ei de sinceritate.

Critica literară a lui Balzac, eră redactată în formă de scrisori către „d-na contesă E“. — și cuprindea dări de seamă despre cărțile apărute și numeroase informații.

În 1840, când Victor Hugo a publicat volumul său de versuri *Raze și umbre*, Balzac îl

înaltă în slava cerului; numește pe Hugo — deși secolul abia împlinise patruzeci de ani — cel mai mare poet al veacului.

Totuși, Balzac nu-i iartă câteva pleonasmе și unele greșeli de formă.

De pildă, „cum poate scrie acest poet care într-o zi are să fie cineva, tautologii ca: privilegiatoarea cântă în *umbra întunecoasă*“.

... Ș'apoi domnii critici ai noștri se mai miră de *întâiul fruntaș, marele uriaș* și alte scurtime ale unor anumiți scriitori: cari nici cel puțin Victor Hugo nu sunt!...

Camille Saint-Saëns, cel mai mare compozitor în viață, al francezilor, a scris muzica pentru drama religioasă a lui Eugène Brioux, *La foi*.

Cele câteva persoane cari au putut să audă noua partițiune, asigură că ilustrul compozitor a făcut o operă admirabilă. El însuși a mărturisit că această dramă l'a entuziasmat și i-a întinerit inspirația.

Moartea unui istoric român. După Popea, Academia a mai pierdut, zilele aceste, un membru onorar al ei, pe bătrânul și bogatul boier de viață veche Stefan Grecian, un bun cunoscător al istoriei și în special al heraldicei noastre. Răposatul a fost înmormântat în cripta familiară dela mănăstirea Căldărușani.

Domnul Suprefect e titlul unei frumoase schițe de moravuri literare, apărute zilele aceste într-o revistă pariziană.

Autorul ei e un tânăr scriitor francez, care a debutat acum doi ani cu un volum de versuri, trecut cu vederea de critică, *Rapsodii crepusculare* și al cărui fel de a scrie se îndreaptă acum cu mai mult succes, spre critica impresionistă.

Un ceas cu Pierre Loti, *La François Coppée*. În apropierea lui Anatole France, Ce spune Mirbeau sunt câteva din schițele sale, apărute în ultimii ani prin ziarele și revistele pariziene. Stilul ușor, naturaleta dialogului și venerația ce o poartă francezii marilor lor scriitori, au făcut ca aceste portrete literare să fie cetite cu mult interes și au adus repede celebritatea, autorului lor.

În „*Domnul suprefect*“ e vorba de un onorabil administrator de plasă, care în ceasuri libere face și literatură.

Publicăm fragmente din această interesantă schiță, care, tradusă în întregime, ne-ar înfățișa

unele portrete din literatura noastră, săracă de figuri mari, dar plină de iubitori ai reclamei.

„Vino la mine — îmi scrie domnul subprefect. Stai cât vrei — și te asigur că are să-ți placă. De pe terasa mea, vezi apele liniștite ale Senei, curgând domol spre Parisul pe care îl doresc atâta. Seara, e o feerie. Lumini multicolore alunecă pe Sena, luna aruncă străluciri de sifed pe culmile norilor, și îi preface în dealuri înzăpezite. E liniște multă aici. Când ne va plictisi monotonia câmpiilor largi, sunetul melancolic al tălâncilor și țărâitul imens al greerilor, — vom cere adăpost automobilului meu, care străbate câmpiile mâncând pământul, pufue și parcă sboară. Vino.“

Mărturisesc că scrisoarea aceasta m'a încântat. Autorul ei, despre care scrisesem bine, înainte de a-l cunoaște îmi părea unul din acei simpatici diletanți, cari urmăresc tot ce se scrie, și lipindu-și aripile lui Icar, încearcă și ei să se avânte pe cerul marelui arte. Pe urma lor rămân intenții frumoase și câteva pagini, în noianul prozei sarbede.

Am primit. De multă vreme mi-e dor de o clipă de repaos. Vedeam, simțeam, auzeam inserarea, coborându-se din cerul senin, pe câmpiile mănoase ale Nordului Franței.

Între fructe și cafea, prietenul meu — mai plictisit și mai nervos decum îl cunoscusem în treacăt, la Paris — mi-se plânge de traiul pe care trebuie să-l ducă departe de viața intelectuală, mă sfătuște să nu mă însor, îmi propune să mă facă notar („n'o să muncești mai nimica, fiindcă ți-aș fi eu șef“) și lasă să se înțeleagă ce mare lucru e să fi suprefect.

Apoi, îmi vorbește de ultimul său roman, — cel despre care scrisesem și eu — și îmi mărturisă ce dor i-e de o recensie amănunțită, în care s'ar releva nu numai calitățile, ci și defectele cărții.

— Desigur! îi răspund eu, cu jumătate glas.

Incurajat, domnul suprefect adaogă:

— Fă-o d-ta!

— Hm... să vedem... dacă am vreme...

Prietenul meu e mai puțin modest decât îl credeam. Stă răsturnat pe un fotoliu, fumează ca un sultan, are mișcări leneșe, iar vorbele nu le isprăvește. Din când în când, vr'un funcționar inferior îl salută cu mult respect. Prietenul meu abia răspunde, se răstește la vr'un agent de poliție, s'iară la toată lumea, voind parcă să mă umilească cu postul său înalt.

Apoi, rotindu-și ochii:

— D-ta scrii uneori și nuvele?

— Da... îi răspund cu modestie.

— Scrie una și dedică-mi-o mie. Aștept negreșit, pe numărul viitor al revistei la care colaborezi.

Domnul suprefect îmi vorbește de viitorul său volum de nuvele.

Ca să fiu gentil, îi cer una pentru revista noastră deși directorul mă muștrase odată pentru o altă navelă a domnului suprefect.

— Nu-ți dau până nu mi-o ceri în scris. Sau mai bine ști ce? Anunță cum te vei pricepe — și aci domnul suprefect îmi mai întinde un ciorchine de struguri — viitorul meu volum, în revista la care scrii.

nerirea firii: diminețile luminoase, primăverile pline de farmec.

Meletios privește pârăul; chipul său tremură neconținut, sub alunecarea apei.

Chipul ăsta, îmbătrânit, se oglindise în aceleași unde, acum câteva zeci de ani. Ce mult e de atunci — și cât de puțin îi pare! Ca într-o noapte au trecut cele dintâi zile de când venise la mănăstire, lunile lui de muncă, anii de când, ajuns egumen, stăpânea toate avuțiile mănăstirești.

Numai firea rămăsese aceeași; nici o schimbare în pădure, în livezi.

Acelaș pârău, rătăcitor printre stejari, îi aminteă de tinerețea lui; aceeaș iarbă colilie, dela marginea apei, îi aminteă pe bătrânul călugăr Ghervasiu, care își pieptăna barba tocmai în locul acela unde acum cresc firele subțiri și albe, — iar soarele de primăvară, furișat printre frunze îi deșteptă în suflet cele dintâi speranțe, de odinioară.

Venise la mănăstire fiindcă n'avea ce face.

Sofronie, egumenul, îl primise cu multă dragoste acolo, iar călugărul celalalt, Timotei, îl privise cu ciudă întâi, dar în urmă cu prietenie.

Sofronie a murit de mult, Timotei trăește încă, dar stă toată ziua în pat, cufundat în gânduri.

Pe Meletios, grija averii îl ucide. Moșiile, înmulțite prin munca lui Sofronie, trebuiesc în-

grijite. Timotei nu i dă nici un ajutor; știe numai să ceară dulceturi. Argații fură mult. Și Meletios știe că ei fură, dar ce să le facă?

De i-ar gonî, ar rămânea câmpurile nelucrate și el ar avea o grijă mai mult.

Ah, unde e tinerețea lui, petrecută la umbra răcoroasă a stejarelor, ascultând cântecele pasărilor și freamătul frunzelor?!

Unde sunt serile lungi de iarnă, când cu picioarele întinse la focul căminului, ascultă fermecat poveștile bătrânului egumen Sofronie? Parcă-l vede, aplecat de greutatea anilor, cu fața aprinsă în bătaia focului, povestind rar din viața lui Ghervasiu.

Meletios plângea des. Cât n'ar fi dat să fie iarăși tânăr! Tot sărac, tot cioban ca înainte dar fără griji, fără griji!

Averea l-a făcut sgârțit, bani are adunați mulți; dar pentru cine?

Și cum amintirile trecutului îl năpădesc și îi întunecă mintea, cum îl doboară gândul bătrâneței, egumenul Meletios se ridică încetșor de lângă pârău și pornește printre cotiturile stejarelor.

De aci, până la chilia lui Timotei nu mai e mult.

Timotei stă pe un scaun, în mijlocul unei pete de soare; când aude pașii egumenului, tresare.

— Stai colea, părinte Meletios — suflă el obosit.

Și îi întinde un scaun.

Bătrânii își amintesc de trecut.

Deodată Timotei rupse vorba începută:

— Părinte Meletios, îți mai amintești de punga ce ai pierdut-o la vii, la Sfântu Nicolae?

Meletios își răscolește amintirile. O licărire depărtată i-se aprinde în gând. Apoi, răspunde pripit:

— Da, da, nu cumva ai găsit-o sfinția ta?

— Nu voiam să zic asta, dar...

— Aha! Mi-ai dat o jumătate de liră. Să ți-o dau părinte Timotei, să ți-o dau...

Meletios se ridică greoiu, intră în chilia-i singuratecă, deschide un cufăr și scoate banii.

O ceață i-s'a lăsat pe suflet. Se vede tânăr — atunci când după ce se împrumutase dela Timotei își simțise mintea stăpânită de un gând întunecat.

Și nu-și poate lămuri gândul ăsta.

Timotei așteaptă afară nerăbdător...

Meletios îi întinde jumătatea de liră, întoarce capul și oftează înăbușit, aproape cu durere:

— Dacă e vorba, jumătatea „mea“ de liră, tot pierdută rămâne!... *Daniel Vodena.*

— Și după aceea, ne trimiți nuvela, nu-i așa?

— Negreșit — dacă voi fi mulțumit de felul cum mi-ai anunțat volumul...

Ce ți-e cu diletanții!.. Obișnuit cu colegii mei dela Paris, al căror spirit inventează în fiecare clipă o vorbă plină de viață, un paradox strălucitor — conversațiile cu domnul suprefect mă plictisesc grozav.

Ne învățăm în jurul aceluiași lucruri. El îmi arată scrisorile de admirație ale unor obscuri directori de reviste provinciale, îmi vorbește de legăturile cu scriitorul cutare, mai schimbă odată titlul unei nuvele și-mi arată iarăși scrisoarea. Incep să mă nemulțumesc și atitudine lui de administrator: stă întins, aprinde culcat pe sofă și-și mișcă alene pântecul voluminos. Îmi pare chiar că-mi vorbește cu un ton autoritar: depildă, la cină, mi-a spus să-mi scriu impresiile mele despre el. În glas, nu mai avea dulcea de până acum. Părea că vorbește cu viitorul său notar...

Decând mi-a propus să-mi scriu amintirile dela el, domnul suprefect îmi spune și amănuntele.

Iată un candidat notar, care cere protecție, printr'o scrisorică de recomandatie.

— Și asta s'o scrii! — îmi șoptește amicul.

Ne despărțim. Domnul suprefect mă felicită încă odată pentru schițele mele despre marii noștri scriitori și-mi spune că aceea despre Pierre Lotfi e cea care îi „convine“ mai mult.

Peronul e pustiu. Pe fereastra vagonului, tot mai schimb câteva vorbe cu prietenul meu, deși nu-l mai pot suferi demult.

Un șerarat strident... Trenul pornește...

— Nu uită de impresii.. Le aștept negreșit în numărul apropiat...

— Am să le scriu, firește. S'ar putea să nu le scriu?... Negreșit c'am să le scriu.....

ȘCOALA.

Inscripțiile școlare.

Din toate părțile pe unde avem școli românești, primim vești de înțelesul, că slujitorii guvernului au năvălit asupra edificiilor școlare delăturând cu forța ori-ce literă și spoiind ori-ce inscripție aflătoare pe acele. Asupra unei comune din apropierea Clujului, s'au năpustit numai puțin decât doisprezece (12) jandarmi înarmați din tâlpi până în creștet și alarmând întreg satul, din un părete al școlii au scos cu forța o tablă de piatră pe care erau scrise aceste două cuvinte: „*Deșteaptă-te Române*“.

Cercetând după motivele acestor năvăliri barbare asupra unor așezăminte culturale, am aflat următoarele: Oamenii noștri, ca buni creștini și români instiți aveau obiceiul, că pe zidurile școlare, ba uneori și pe casele singuraticilor, puneau câte-o maximă, sau o sentință înțeleaptă din Sfita Scripturii, sau câte un vers cunoscut și potrivit, așa d e. „Luminează-te și vei fi“; „Cine are carte are parte“; „Prin cultură la libertate“; „Deșteaptă-te Române“ și alte asemenea sentințe nevinovate. Și a sosit în zilele noastre domnia lunaticilor, cari visează de unitatea unui stat național maghiar și au aflat, că aceste nevinovate inscripții ar conturbă icoana concepută de bolnavii lor creeri. Acestei credințe deșerte i-au dat apoi intrupare în noaua lege școlară. Fără această dispoziție eră incompletă legea arhișovinistului baron, conte Apponyi. În §-ul 17, cel patriotic, — se zice că, pe edificiile școlare se permit numai inscripții, cari să indice caracterul școlii cu atributele stabilite de lege, și redactate în limba statului. La desbaterea proiectului în parlament, d-l ministru cu învoirea legislativei a modificat această dispoziție în mod liberal admitând în locul al doilea, ca inscripția să se poată traduce și în limba de propunere a respectivei școli. Ceice vor ceti cu atențiune și vor pătrunde spiritul §-ului patriotic, se vor convinge, că dispoziția acelu §. e numai facultativă, adică nu dispune în mod imperativ afișarea inscripției, ci pentru cazul, că se pune, apoi trebuie pusă la locul prim în limba statului. Susținătorii școlii profesionale au ajuns la judecata foarte înțeleaptă: decât două inscripții, mai bine

nici una și au tras cu spoitorul peste slovele așezate de multe-ori fără nici un gust, din partea vre-unui meșter-strică. Cea mai nimerită soluție.

Comisiile administrative însă, ca organe puse să supravegheze executarea dispozițiilor legale, tâlcuesc altcum legea și dau porunci aspre, că pe fiecare școală trebuie să strălucească slove înche-gate în sonora limbă ungurească. Pentru nesupunere se-ori cari te bat, te pot și judeca la o pedeapsă până la 500 cor. Situația e ciudată din cale afară: Domni ministri aduc legi nehotărâte; dispozițiile pozitive din lege, — sub cuvânt, că nu conglăuesc cu intenția legislatorului, — le interpretează după plac, comisiile administrative fac întru toate voia stăpânului, iar executiva directă e încredințată jandarmilor, un nou factor cultural în țara noastră.

Pentru a putea da un răspuns liniștitor cetitorilor noștri am căutat și spre mulțămirea noastră am aflat, cumcă autoritatea bisericească competentă a făcut remonstrație la înaltul guvern cerând respectarea legii și înfierând în termeni energici amestecul până și al jandarmilor în afacerile școlare. Ori-ce lege numai atunci e justificată și se poate executa neted, când trece în convingerea poporului, ca o instituție folositoare binelui obștesc. Iar convingerea aceasta nu se poate obtrude prin pedepse oribile și cu atât mai puțin prin baionetele jandarmilor. Acest elementar lucru să nu-l știe legislatorii țării noastre?

„Telegraful Român“, organul oficios al bisericeii gr. or. române din arhidieceză, publică în chestiunea sulevată din partea noastră următoarea notiță:

„Comisiunile administrative comitatense au îndrumat susținătorii de școli profesionale, ca până la 1 Septembrie a. c. să afișeze pe edificiile inscripțiile școlare, provăzute în §-ul 17 art. de lege XXVII din 1907. Dispoziția §-lui 17 e numai facultativă, adică pe acele edificiile școlare, pe cari se află inscripție în limba de propunere a respectivei școli, trebuie să se pună, și încă la locul prim, inscripție și în limba statului. De aici urmează logic, că pe edificiile școlare, cari n'au inscripție în limba română, nu trebuie pusă nici în limba statului. Cu toate aceste, comisiile administrative au ordonat sub pedeapsă afișarea inscripțiilor. Pentru interpretarea corectă a dispozițiilor din lege și pentru stabilirea în mod oficios a textului inscripțiilor, forul competent a făcut remonstrație la d-l ministru de culte și instrucțiune publică. Despre aceasta a fost încunoscute toate oficiile protopresbiterale. Susținătorii de școli deci, până ce nu vor primi alte îndrumări din partea autorității bisericești, în chestiunea inscripțiilor să rămână pe lângă starea de până-acum“.

Acesta e și răspunsul nostru! *Ulysse*.

Pedepsiți-vă copiii! Un băiat de vr'o 15 ani a compărut zilele trecute în fața judecătorului de poliție din Londra, fiindcă se bătuse cu un tovarăș.

Înainte de a-și pronunța sentința, judecătorul chemă la bară pe tatăl picului și-i ținu următoarea cuvântare:

— Băiatul e prea mare ca să-i dau mica pedeapsă a unei trageri de urechi. Sunt nevoit să-l bag, în închisoare. Dar e un mijloc să aranjăm totul; să-l biciuiești chiar d-ta.

— O da! răspunse tatăl. Îl bat cum vom ieși de aici.

— A, nu așa! răspunse judecătorul. Trebuie să-i dai biciuștile aici, în fața gardianului.

Nefericitul părinte începuse să plângă, dar judecătorul, nepăsător, li zise:

— Haide, fii bărbat!

„Gardianul va udă vârgile ca să ungi mai bine; d-ta o să tragi o duzină pe spinarea băiatului. Loviturile vor fi pline, și nu în acelaș loc“.

„Și când m'o asigură gardianul că ți-ai împlinit bine slujba, am să dau drumul băiatului d-tale“!

VIEȚA ÎN BUCUREȘTI.

— Bucureștii se gătesc. — Scăldatul în Dâmbovița. —

Pe vremea arșițelor grozave Capitala suferă obișnuit de frigurile împodobirei. În tot locul se înalță ziduri de palate uriașe, preste tot se reînnoesc podoabele, se spoesc fatadele, dacă nu se și restaurează pe dea'ntregul câte un monument vechiu.

Vara asta mai mult ca niciodată, activitatea aceea de prefacere și gătire a orașului poate fi ușor observată.

Activitatea edililor capitalei e atât de mare că până și în cele mai depărate colțuri de mahală bucureșteană se vedește că se lucrează din răspuțeri pentru asanarea și înfrumusețarea mahalalelor mărginașe.

Lucrările de canalizare și de primenire au fost duse cât mai departe și în ce privește iluminatul e destul să spun că „Șoseaua de centură“ a orașului — adică șoselele ce mărginesc Bucureștii — va fi transformată într'un colosal Bulvard străbătut dela un capăt la altul de un tramvai electric. Și în acelaș timp plantațiile vor fi îmbogățite și îngrijite și totdeodată lumina electrică va străluci în aceste părți mărginașe.

Cetele de lucrători muncesc din zori până seara peste tot și activitatea aceasta febrilă de asanare și înfrumusețare a orașului e priveghiată de însuși primarul Capitalei, D-nul Vintilă Brătianu, care a fost văzut de mulțori prin părțile mărginașe, îngrijindu-se de mersul lucrărilor.

Se înțelege deci că propășire-i acesteia igienică și estetică a capitalei i-se mulțumește curentul de sănătate ce petrece orașul în întregime.

Iar spre toamnă, când lucrările vor fi sfârșite, Capitala gătită frumos, va părea multora schimbată mult, aproape alta.

Căldurile astea, în vremea asta își fac mendele în pace. Și Dâmbovița cu apa-i galbenie ispitește mai în fiecare seară mulțime de lume să se scalde în undele-i răcoritoare ca în vremea d'altădată.

Când discul lunei a săltat binișor pe bolta cerului, și când lumea iubitoare de teatre și spectacole e strânsă prin grădini — lume destulă de prin mahalalele din apropierea râului, scoboară treptele cheiurilor și în bătaia lunei se scaldă în droaie, fără tricouri și fără de.... frunza de viță tradițională cerută de vre-o pudică matroană modernă.

Scăldatul acesta noptatic în Dâmbovița e un obicei tradițional al Bucureștenilor și nu cu una cu două se pot desbăra de el.

Altădată, când râul acesta caprițios se încolăcea de nenumărate ori prin tot orașul, pe sub deșisuri de sălci bătrâne — aceasta patriarhală baie eră și un rost de petrecere bucureșteană.

Înainte de prinderea râului între plaiurile înalte, prin părțile mai pline de grădini, ca în dreptul cotului numit „La trei lulele“ pe la „Grădina cu cai“ sau pe la „Morile Vlădicii“ — tarafuri de lăutari așteaptă „lumea“ să iasă din gârlă, și să treacă sub umbrele prăvăliilor unde se încingeau petreceri în lege.

Răușorul acesta potolit și curat eră prins de toane câte odată, pe imprimăvurate. Se umflă și vijelios trecea departe de țărniuri, și scaldă pe nevrute multă lume, dărâmand case, desgrădinând copaci, și nimicind avutul celor ce îi căutau vara „apa dulce“.

Și de când a fost strânsă între malurile înalte, Dâmbovița supusă tot mai ispitește cu apele-i răcoroase pe acei ce n'au uitat tradiționala scăldătoare bucureșteană.

De geaba s'ar căină, și s'ar îngrețoșă vre-o pudică matroană căci nu se poate lupta cu puterea tradițiilor și a obiceiurilor — cari ori-ce s'ar zice, joacă un rol de frunte în dezvoltarea socială pretutindeni.

N. Pora.

ECONOMIE.

Sistemele cooper. Schulze-Delitzsch și Raiffeisen.

VII.

Ca să înțelegem mai bine principiile fundamentale ale băncilor populare raiffaisiane, trebuie să ne dăm seama:

1. De particularitățile întreprinderilor agricole, de împrejurările în cari se exercită asemenea întreprinderi,

2. De marea deosebire, din punct de vedere psihic, între țărani și lucrătorii industriali sau meșteșugari.

De ce avem nevoie de lămurirea acestor 2 chestiuni? Băncile populare raiffaisiane fiind așezăminte de economie și împrumuturi, atârnă atât de condițiunile materiale cât și de cele sufletești ale mediului, în cari sunt menite să funcționeze.

Populația industrială și comercială are nevoi de credit, specifice gospodăriilor lor.

Populația câmpenească se slujește de un instrument de credit adaptat felului de producție agricolă — și, putem susține mai mult, chiar spiritul de economie are o înfățișare în orașe și o alta la sate.

Organizarea și dezvoltarea creditului — prin urmare și a instituțiilor chemate în viața pentru acest scop — trebuie deci să fie în armonie cu condițiunile economice și psihologice ale felurilor profesiunii.

*

Să arătăm pe scurt, fără a intra în amănunțimi, particularitățile gospodăriei agricole:

a) În genere, procesul producției dăinuiește în exploatarea pământului mult mai mult decât în întreprinderile industriale.

De aci rezultă că veniturile agriculturii, potrivit producției, se repetă în perioade de 2—3 și chiar de multe ori mai lungi ca în comerț sau industrie. Un fapt, pe care nu trebuie să-l pierdem din vedere.

b) Factorul natură joacă un rol mai hotărâtor — aproape covârșitor — în agricultură, ca în celelalte ramuri principale ale muncii economice.

Industria și comerțul nu depind direct de înriurirea factorului natură, în exercitarea și dezvoltarea lor.

Natura pricinuește starea de veșnică nestatornicie în mărimea și calitatea producției câmpului și, astfel, indirect, chiar oscilațiunile prețurilor pentru produsele agricole; această influență aproape atotputernică a naturii se observă mai ales în stadiul primitiv al agriculturii extensive.

Particularitățile arătate aci corespund înfățișării creditului în agricultură, — care prezintă o forță caracteristică: în general, creditul e contractat pe un termen mai lung ca creditul comercial și industrial.

Nevoile de credit nu sunt pretutindeni aceleași și nu e nimic mai departe de adevăr ca pretențioasa afirmație a unui scriitor francez*): „il n'y a pas un credit agricole, il y a le credit“.

Industriașul sau comerciantul, a căror mărfuri sunt produse și desfăcute pe piață în timp mediu de 2—3 luni, vor face uz, dacă au nevoie de sprijinul capitalului străin, de un credit pe termen scurt, plătit în 3 luni, spre pildă, pe când agricultorul cu o producție, ce se repetă anual, nu va putea contracta decât un anumit credit specific gospodăriei sale...

Nu ar fi un nonsens economic, dacă plugarul cumpărându-și pe credit semințe din toamnă, — s'ar obliga să plătească împrumutul peste 99 zile, — când venitul lui corespunde producției, pe care dânsul nu o are disponibilă decât în anul viitor? Un asemenea credit ar însemna o

continuă primejdie, sabia lui Damokles asupra capetelor plugarilor.

Agricultorul are nevoie de capital strein, — de credit — fie ca să-și cumpere pământ, fie ca să-și procure sau mărească inventariul viu sau mort din gospodăria sa.

Creditul imobiliar (fonciar) are drept garanție pământul și este prin excelență un credit pe termen lung, — replătit prin amortizațiuni anuale. Lucru firesc, căci valoarea pământului nu se distruge, nu trece într-o singură perioadă (un an) de producție, ci ea se reproduce într'un șir mare de ani.

Din această cauză și prin aceea, că nesiguranta producției e permanentă în agricultură, — s'au născut cerințele ca creditul fonciar să fie acordat pe un timp îndelungat și să nu poată fi retras la un moment dat, după placul împrumutătorilor...

Al doilea fel de credit este acel privitor la capitalul de exploatare în gospodăria agricolă — el ia menirea astfel de credit mobilier agricol sau, pe scurt, credit agricol...*)

Acest credit nu are un termen atât de lung ca acel imobiliar, însă nici așa de scurt ca creditul personal obișnuit în industrie și comerț.

Capitalul procurat prin creditul agricol trece arareori într'o singură producție (cum ar fi semințele), de regulă se repartizează pe mai multe perioade (ani) în producția agricolă (spre pildă: îngrășămintele, animalele de muncă, unelte).

De aceea, creditul agricol va avea un termen de plată, ce variază între unul sau chiar 2—3 ani. Un termen mai scurt, prevăzut pentru plata acestui credit, produce în agricultură, dacă nu catastrofe, cel puțin neajunsuri. O armă primejdie, întrebuintată ca speculare a neștiinței, a neprevederilor plugarilor din partea cămătarilor este tocmai fixarea termenului de plată prea scurtă, într'o epocă nepotrivită cu veniturile agriculturii.

Chiar creditul personal al plugarilor, — care are numai chezașia personală a debitorilor — în deobște contractează pe un termen mai lung decât creditul personal al industriașilor și comercianților. Arareori,**) și aci mai mult în indeletnicirile anexe agriculturii, când agricultorul devine mai mult meșteșugar sau comerciant, creditul personal în plugărie are în totul caracterul celui din comerț sau industrie.

Vedem deci că creditul în agricultură își are câmpul său propriu, nevoile lui deosebite și prin urmare — așezămintele cu totul felurite de acele din celelalte ramuri mari de muncă economică.

Dar și spiritul agriculturii e un factor important, în această privință.

Nu numai viața materială dar și cea sufletească prezintă mari deosebiri de aceea a centrelor industriale și târgurilor comerciale: aci domnește neconținută mișcare, frământare, nervozitate, acolo e stăpână statornicia, liniștea și munca periodică; aci în orașe este imperiul spiritului capitalist, spiritului de câștig adesea numai în vederea câștigului, cu ori-ce pret, acolo, în mijlocul gospodăriilor de plugari, întâmpină încă în multe locuri atmosfera patriarhală. În centrele comerciale, lupta economică nu arareori învrășmășește elementele în concurență. În viața satelor munca pentru trai unește mai întotdeauna pe țărani.

Plugarul e lipit de ogorul său ca stejarul a cărui rădăcină e adânc infiltrată în pământ...

Micul meșteșugar sau lucrătorul industrial au pierdut — și din ce în ce mai mult — pierd dragostea de pământ, iar în schimb au câștigat

*) Vezi: Marchet: Der Kredit des Landwirthes.

**) Un exemplu: se cumpără pe credit vite spre îngrășare, cari pot fi revândute după 3 luni... Aci termenul de plată poate fi fixat mai scurt ca pentru oricare alt scod.

ușurința mișcării dintr'un loc într'altul, dintr'o țară într'alta. Pentru ei pământul li-e indiferent. Un salariu cât mai mare, iată ce preocupă, ce atrage pe lucrător. Un câștig cât mai bogat, — din munca sa și cu ajutorul neînsemnatului capital (unelte) de cari dispune, — călăuzește activitatea meșteșugarului. Ce iubire ar putea implânta în ei pământul, ai cărui proprietar nu sunt ei, pe care nici nu-l muncește?

(Va urma).

Dr. I. Răducanu.

HANUL DELA STENA.

— Roman din viața macedonenilor. —

De Daniel Vodena.

Partea a II-a.

XV.

(Continuare.)

Risto Ceava nu eră grec, dar iubea pe greci, fiindcă în limba lor auzise până atunci rugăciunile preoților și numai cărțile lor le cetise.

Acum însă, o ură cumplită împotriva lor, i se sbătea în piept.

Nici odată sufletul său nu se frământase mai mult ca în ziua când cei douăzeci de antați împușcaseră pe feciorul preotului aromân.

Risto fierbea, și-și încleștă mâinile, scrășnea dinții, dar nu putea să facă nimic.

Ar fi fost o nebunie să ridice glasul împotriva grecilor, să facă o singură mișcare.

Ei erau mulți, carabinele lor erau încărcate — și el nici pușca n'o avea.

Vederea grozavă a morții flăcăului, rânjetul batjocoritor al diaconului, îi răscolise toată ura ce-ar fi păstrat împotriva cuiva.

Remușcări chinuitoare îl apăsau. Ii părea că el a omorit. De ce nu făcuse nimic? Cum putuse răbdă atâta cruzime?

Toate planurile lui de viață liniștită îi se duceau din minte.

Cum ar mai fi putut trăi o clipă în pace, purtând în suflet povara remușcărilor?

Nu și-ar fi închipuit niciodată că oamenii sunt așa de răi. De ce nesocotesc ei dreptul altuia?

Risto își aduse aminte că și lui, odinioară, i-se făcuse o nedreptate: nește hangii îi furaseră calul...

I-eră dor de răsbunare.

Ură pe toată lumea.

Ură pe diaconul măruntel și cu capul mare, ură pe bulgarii dela Stena — și se ură pe sine, fiindcă era așa de neputincios, fiindcă își făgăduia o viață așezată — când atâtea împilări cereau un răsbunător.

Se hotărise.

Binișor, se strecură din mijlocul sătenilor. Cărbunarii se luară după el.

— Ați văzut oameni buni, ați văzut?

Tovarășii lui Risto tăceau.

— Ce ziceți voi de asta?

Un bulgar din Prezven șopti:

— Ce să zicem? Cine ne-a pus să ne oprim aici, să vedem așa grozavii!

Altul:

— Doamne păzește!

Altul:

— Să plecăm pe la casele noastre, fraților, că și nouă ni se poate întâmpla ceva p'acasă!..

Risto îi privea mănios.

— Cum, voi vreți să vă duceți acasă acum?

— Firește! răspunseră cărbunarii într'un glas.

— Netrebnicilor!..

„Duceți-vă!..

Și le svârli chimirul.

— Na paralele astea și dați-le pe la nevestele oamenilor. Să n'auz cumva că nu le-ați împărțit: vă găsesc și în gaură de șarpe și vă strivesc capul ca la năpârce!..

Și privindu-i cu dispreț, Risto își luă pușca și plecă în jos, pe urma călăreților.

*) V. Boria: Etude sur le credit agricole etc... Paris 1877.

Eră hotărît: întrebă din sat în sat de ei, îi pândea -- și cine știe, într'o zi, prin vr'o minune, putea să le vie de hac.

Când ajunse în drumul Bitolei, întâlni un drumeț. Îi părea că-l cunoaște de mult.

— Omule, ia stai... Nu ești Ilio, dela han?

Bulgarul se opri și cu un glas pierdut îi răspunse.

— Eu sânt. D-ta cine ești?

— Eu? Ia uită-te!...

— Hm! Părcă te-aș cunoaște... N'ai fost ast'toamnă la Stena? Parcă n'aveai barbă..

Și ochii bulgarului se măriră.

— A — răcnî el — ești Risto, ucigașul!

Tu ai omorît pe Enciu*, a? Tu l-ai omorît pe frate meu!...

Și Ilio o luă la fugă.

Risto se luă după el.

— Stai bre omule, că nu-ți fac nimic!...

Ce fugi? Îl ajunse... Îi puse mâna pe umăr și-l privi frățeste.

— Bre Ilio, ascultă... Am păcătuit și eu, iartă-mă... Dar ia spune-mi, ce cauți tu pe aici? Încotro te duci?

— Nu știu! răspunse Ilio trist. Am fugit dela han, ca să nu cad pe mâna turcilor. Stăpânii m'au alungat. Mi-au spus că dacă dau soldații de mine, o pățesc și ei. Dar de ce nu mi-ai spus astea pân' acum? Știi eu de ce, lasă! Rămâi cu bine.

Și Ilio, cu capul în pământ, plecă înainte, pe drumul Bitolei.

Risto șezî o clipă pe gânduri și iar se luă după el.

— Bre Ilio, ascultă. Multe știi tu, de ce nu-mi spui și mie? Iacă aci două lire. Atât mai am. Ia tu una și dă-mi și mie una. Așa. Acu spune-mi. De ce crezi tu că te-au alungat?

— Hi, știu eu de ce! răspunse bulgarul.

Apoi, apropiindu-se de Risto, îi șopti:

— Se adună antartții acolo, știu eu!... Hângiul zice că e bulgar, da pentru parale se face frate și cu dracu. Acolo, în hanul dela Stena se pun la cale toate jafurile. Se strâng antartții în pivniță — n'ai văzut ce pivniță mare! — și chibzuesc.

Acu — acu trecură vre-o douăzeci. Eu știu că într'acolo se duc... Și știu că mâine, iar o să mai ardă vr'un sat...

Risto ascultă.

— Mai e mult de-aici pân' la han? Ilio măsură zarea cu ochii.

— Patru ceasuri. Vrei să te duci acolo? Ce să cauți? Te omoară!

Ilio tresări și începî să tremure.

— Ce e? întrebă Risto.

— Nizamii!

Și bulgarul, galben, fără să mai zică ceva, o luă la fugă, cotî pe lângă niște măracini și pierî printre dealuri.

Din fund dinspre Bitolia, veneau o mulțime de călăreți.

Fesurile săltau, țevile martinelor străluceau în lumina amiezii.

Risto se ascunse și el își așteaptă să treacă soldații. În fruntea lor, mergea un bătrân cu privirea posomorîtă, cu pieptul încărcat de aur și pietre strălucitoare...

Când ceata se depărtă Risto eși din ascunzătoare și începî să alerge după ei.

Se întâlni în cale cu câțiva drumeți, cari tremurau și păreau totuș fericiți. Risto întrebă pe unul din ei cine erau călăreții.

— Cum nu-l cunoști? Câinele din Bitolia! Șiamzi-Pașa, omorătorul de creștini, spânzuratorul de turci...

— El e? holbă Risto ochii.

Drumeții se închinău, fericiți că au scăpat fără să li-se întâmple ceva.

— Mulțumescu-ți ție doamne că nu m'a văzut și nu mi-a făcut nimic!...

Și treceau înainte fericiți — și totuș tremurând.

(Urmează.)

ȘTIRI.

Ziua nașterii Monarhului nostru în Sibiu.
Marți la 5/18 August s'a sărbăt în Sibiu ziua nașterii Monarhului nostru cu mare solemnitate. La serviciul divin a pontificat I. P. S. Domnul Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Meșianu* azistat de asesorii Dr. Roșca, M. Lazar, N. Ivan, M. Voilean, protopresbiterul paroh Dr. Ioan Stroia, și de diaconii ceremoniali D. Câmpian și Dr. V. Stan.

Rugăciunea pentru îndelunga viață și sănătate a monarhului, o a cetit I. P. S. Sa înghinându-se. La amiază a întrunit I. P. S. Sa la masa ospitală pe numiții membri din cler și pe fruntașii mireni între cari am remarcat pe d-nii Marienescu, P. Cosma, Dr. Lemény, I. de Preda, protonotarul Stroia, judele Onițiu etc.

Servindu-se la friptură șampagne, I. P. S. Sa a ridicat poculul întru sănătatea și îndelunga viață a iubitului nostru monarh, căruia-i datorim multe binefaceri.

Toastul a fost ascultat de câtră meseni în picioare.

D-l P. Cosma a felicitat pe metropolitul, care deși trecut de vârsta monarhului, azi este sufletește și trupește deplin sănătos, și i-a urat încă multe zile, ca să conducă și apere și mai departe biserica, cu energia și zelul cunoscut.

La oarele 3 s'a ridicat masa.

Cu privire la articolul d-lui Alex Țintariu publicat în n-rul trecut al revistei noastre, — articol în care autorul vorbea de primejdia literaturii de romane sensaționale, cu care își hrănesc sufletul și mare parte din români, informăm pe cetitorii noștri că roadele acestui fel de literatură încep să se ivească. În Budapesta poliția a arestat o bandă de spărgători, toți tineri inteligenți în etate de 16—17 ani. Banda din chestiune s'a înființat în urma cetirei *romanilor detective*. Din banii furati, membrii bandei au cumpărat toate scrierile detective din B-pesta, în număr de 117, pe cari poliția le-a confiscat.

Un funcționar de tren, Iozsef Lonyai, care citea cu multă patimă romane de fascicolă, își făcuse ideia fixă că el e detectiv prusian.

Nefericitul a înebunit și a fost închis la casa de nebuni din Arad...

Edison, celebrul inventator, s'a ocupat în ultimile zile cu construcțiunea de aeroplane.

El a arătat planul său lui Farman, care a spus că un aeroplan construit pe modelul acesta ar fi superior tuturor celorlalte.

500 de mohamedani s'au revoltat pe bordul vaporului românesc „România“, fiindcă nu li se dă hrană mulțumitoare.

Vaporul și-a întrerupt drumul spre Constantinopole și s'a relintors în Alexandria.

Poliția egipteană a arestat pe instigatori.

„Deșteptarea“ e numele unui ziar aromănesc, care va apare în curând la Salonic (Macedonia).

D. N. Bațaria, un talentat scriitor macedonean, a fost în acest scop la Budapesta și a comandat literă.

Deșteptarea va apare de trei ori pe săptămână și va susține interesele românilor din Macedonia.

Vilhelm II și Țarul Rusiei se vor întâlni, cu toate desmintirile, în orașul Abo, pe coastele Finlandei.

Un schimb de scrisori a avut loc între cei doi suverani, pentru hotărîrea datei exacte a întâlnirii.

În cercurile diplomatice din Petersburg se asigură că împărații se întâlnesc ca să discute chestia turcească.

În Sicilia, patru bandiți îmbrăcați ca niște carabinieri, și însoțiți de un civil care făcea pe comisarul, au intrat, în numele legii într'o fermă de lângă Moureale și sub pretext de perchiziție, au șterpelit economiile și ceasornicul proprietarului.

Acesta din urmă a fost..... păzit de doi „carabinieri“ câtă vreme operau ceilalți.

Poșta redacției.

N. Roșu în Verșeș. — Are unele rânduri frumoase poezia d-v., dar nu e publicabilă din pricina multelor greșeli de ritm și de rimă.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiu —

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399-11 cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

==== Asigurări populare fără cercetare medicală. ====

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:

95.816.412 — coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:

9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.484.278-83 coroane,

pentru capitale asigurate pe viață 4.028.113-12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etagiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.